

Identifying the Challenges of Art Education in the Education System: A Synthesis Study

Abolfazl Rafipour *, Reza Moati **

* Associate Professor, Faculty of Mathematics and Computer Science, Shahid Bahonar University of Kerman, Iran:
(Corresponding author): drafiepour@gmail.com

** PhD Student, Faculty of Mathematics and Computer Science, Shahid Bahonar University of Kerman, Iran:
dr.sasadian@gmail.com

Article Info

Abstract

Article type:

Research Article

Key words:

Statistics and data
science education,
math textbooks,
statistics
homework, context-
based analysis

Article history:

Received : 03 August
2025

Accepted : 03 September
2025

This study aimed to examine the statistical tasks in mathematics textbooks for primary and lower secondary education in Iran. To this end, all tasks from grades 2 to 9 were extracted and analyzed based on a six-dimensional framework and the stages of the statistical problem-solving process (formulating questions, collecting, analyzing, and interpreting data). The findings indicated that most tasks focused on the “data analysis” stage, with less attention given to question formulation. The distribution of tasks was uneven; for example, there were no statistical tasks in grade 9, and grade 6 had the lowest share. In grade 7, despite a higher number of tasks, no new concepts were introduced. Overall, tasks were mostly closed-ended and semi-realistic, and there was a lack of coherence and balance in the progression of complexity, diversity of responses, and connection to real-life across the different grades. Additionally, there was no evidence of technology use. These findings highlight the need to reconsider and revise curriculum content design.

Cite this Article:

Rafipour, Abolfazl and Moati, Reza. (1404). Analysis of statistical assignments in elementary and junior high school mathematics textbooks based on the statistical problem solving cycle. (e233603). Theory and Practice in Curriculum, (13)25: 269-296 e233603 doi: 10.22034/cstp.2025.544914.1099

© 2016 by Iranian Curriculum Association Press Publisher:
Iranian Curriculum Association Press

Extended Abstract

Objective: Art, as one of the oldest manifestations of human civilization, holds a special place in the development of human personality and thinking. In contemporary societies, the importance of art education in elementary schools, the most formative educational period, has intensified. However, studies indicate that art education within the Iranian education system faces persistent structural, human, and attitudinal challenges. This synthesis research aimed to systematically identify and categorize these challenges to provide a clear picture of the current state of art education and inform necessary reforms.

Materials and Methods: This applied qualitative study employed a synthesis research method, following the methodological framework outlined by Arksey and O'Malley (2005). The process involved five key stages: 1) formulating the research question ("What are the challenges of art education in the education system?"); 2) identifying relevant sources through a comprehensive search of domestic (e.g., SID, Magiran, Irandoc, Noormags) and international (e.g., Google Scholar) electronic databases using pertinent Persian and English keywords; 3) selecting studies and extracting data based on relevance and accessibility, resulting in the analysis of 95 sources published between 2013 and 2025; 4) mapping and charting the data; and 5) collating, summarizing, and reporting the results. A checklist was used for data collection, and content validity (CVR = 0.84) and inter-rater reliability (0.98) were established to ensure the trustworthiness of the analysis. The extracted data were thematically analyzed, organizing the findings based on curricular elements.

Results: The thematic analysis of the 95 selected studies revealed a comprehensive framework of challenges. The overarching theme was identified as "Challenges of Art Education." This was structured into four first-level organizing themes, corresponding to core components of the curriculum: Goals, Content, Teaching-Learning Strategies, and Evaluation. These were further broken down into 11 second-level organizing themes and 55 basic themes.

1. **Goals:** Challenges were categorized into **Goal Formulation** (e.g., idealistic, ideological, and vague objectives; lack of an integrative approach; misalignment with students' age, needs, and individual differences; insufficient curriculum development programs; neglect of various art forms like music, calligraphy, and art criticism) and **Goal Implementation** (e.g., disregard for the importance of art curriculum goals; theoretical nature of objectives; low public appreciation for art's status; using art class hours to compensate for other subjects; reliance on repetitive and imitative

activities; insufficient time due to large class sizes; inappropriate scheduling of art classes; negative parental attitudes; assignment of non-specialist teachers).

2. **Content:** Challenges were divided into **Content Formulation** (e.g., unclear boundaries for art education and its neglect in textbooks; disconnection from other subjects; elimination of art textbooks in elementary education; content mismatch with student age and comprehension; outdated and non-modern content) and **Implementation of Formulated Content** (e.g., exclusive focus on theoretical subjects over art; lack of innovation due to traditional teaching methods; difficulty in practical implementation; unengaging teaching methods).

3. **Teaching-Learning Strategies:** This theme encompassed five second-level themes:

- o **Time:** Insufficient and often eliminated art class hours.
- o **Space:** Inappropriate, rigid, and formal school architecture; lack of workshops and art studios; limited classroom space hindering art activities; inadequate display areas for student artwork.
- o **Teacher:** Shortage of specialized art teachers; lack of access to relevant in-service training; low teacher motivation and self-confidence; insufficient knowledge of teaching methods (practical, integrative, inquiry-based); neglect of cultural centers' impact; unprincipled and subjective teaching approaches.
- o **Student:** Weak artistic background and understanding; low self-confidence and motivation; lack of concentration and creativity; limited role in homework and home activities.
- o **Tools and Facilities:** Underutilization of ICT and virtual learning; insufficient budget and financial resources; limited visits to museums, galleries, and nature; shortage of materials and teaching aids (calligraphy tools, painting supplies); lack of sustained cooperation from supporting organizations; inadequate educational and research facilities.

4. **Evaluation:** Challenges were grouped into **Evaluation Goals** (e.g., lack of scientific criteria and methods; dominance of quantity over quality; absence of standardized tools for assessing teachers' artistic approach; lack of precise monitoring programs) and **Evaluation Implementation** (e.g., non-use of qualitative methods like portfolios and self-assessment; teachers not taking evaluation seriously; high student expectations for grades).

Discussion and Conclusion: The findings paint a complex picture of the challenges plaguing art education in Iran, extending beyond mere resource limitations to deep-seated issues within the educational philosophy and societal attitudes towards art. The challenges are systemic and interrelated, affecting all core

components of the curriculum. The vague, idealistic goals and outdated content fail to resonate with students, leading to disengagement. The teaching strategies are hampered by a critical shortage of time, space, and specialized teachers, forcing a reliance on non-specialists and repetitive, non-creative activities. The evaluation methods remain largely superficial and product-oriented, neglecting the creative process and artistic growth.

This study concludes that the challenges of art education in the Iranian system are not merely operational but are rooted in macro-level attitudes regarding the status of art and artistic education. A fundamental revision of the curriculum philosophy and an elevation of art as an indispensable part of general education are essential. The synthesized framework provides a comprehensive basis for policymakers, curriculum developers, and educational leaders to address these multifaceted challenges. Recommendations include: the Textbook Development Office and the Deputy for Primary Education should revise and clarify goals and develop age-appropriate content; the School Renovation Organization, in cooperation with the Ministry of Education and cultural institutions, should provide and equip necessary spaces and facilities; and the Ministry of Education, alongside media organizations, should launch broad educational and cultural programs to elevate the status of art education in society. Future research should involve comparative studies with other educational systems and subject-specific synthesis studies (e.g., on art assessment methods or art teacher training) to further refine understanding and solutions in this critical domain.

Keywords: Art, Art Education, Challenges of Art Education, Education System, Synthesis Research, Curriculum, Thematic Analysis.

شناسایی چالش‌های تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش: یک مطالعه سنتز پژوهی

ابوالفضل رفیع پور^{*}، رضا معطی^{**}

^{*}دانشیار دانشکده ریاضی و کامپیوتر دانشگاه شهید باهنر کرمان، ایران: (نویسنده مسئول):

drafiepour@gmail.com

^{**} دانشجوی دکتری دانشکده ریاضی و کامپیوتر دانشگاه شهید باهنر کرمان، ایران: dr.sasadian@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف پژوهش حاضر با هدف شناسایی چالش‌های تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش انجام شد. رویکرد پژوهش، کیفی و روش مورد استفاده، سنتز پژوهی بود. جامعه هدف شامل منابع داخلی و خارجی موجود در حوزه چالش‌های تربیت هنری بود. جهت دستیابی به مقالات و پژوهش‌های مرتبط با کلیدواژه‌های فارسی و انگلیسی شامل هنر، مشکلات آموزش هنر در آموزش و پرورش، تربیت هنری، چالش‌های تربیت هنری، موانع تربیت هنری، مشکلات تربیت هنری، در منابع الکترونیکی متعدد داخلی نمایه شده و منابع الکترونیکی در خارج از کشور سعی شد جدیدترین منابع در ارتباط با پژوهش حاضر استخراج شود. بر این اساس ۹۵ منبع موجود در بازه زمانی ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۵ شناسایی و بررسی شد. ابزار گردآوری چک‌لیست بود و برای اعتبارسنجی مطالعات این بخش از معیار انتقال‌پذیری و مسیر ممیزی بهره برده شد. در نهایت بر اساس تحلیل مضمون؛ ۵۵ مضمون پایه، ۴ مضمون سازمان دهنده اول با عناوین اهداف، محتوا، راهبرد و ارزشیابی و ۱۱ مضامین سازمان دهنده دوم با عناوین تدوین اهداف، اجرای اهداف، تدوین محتوا، اجرای محتوای تدوین‌شده، زمان، فضا، معلم، دانش‌آموز، ابزار و امکانات، اهداف ارزشیابی و اجرای ارزشیابی و یک مضمون فراگیر با عنوان چالش‌های تربیت هنری استخراج گردید.

نوع مقاله:

علمی-پژوهشی

واژگان کلیدی: هنر،

تربیت هنری،

چالش‌های تربیت

هنری، سیستم آموزش

و پرورش

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۲

استناد به این مقاله:

رفیع پور، ابوالفضل و معطی، رضا. (۱۴۰۴). تحلیل تکالیف آماری در کتاب‌های درسی ریاضی دوره ابتدایی و متوسطه اول بر اساس چرخه

حل مسئله آماری. (e233603). نظریه و عمل در برنامه درسی. ۲۹۶-۲۶۹: ۲۵(۱۳). doi: 233603

10.22034/cstp.2025.544914.1099

© انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

ناشر: انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

مقدمه

یکی از مسئولیت‌های آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای، فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای رشد و شکوفا ساختن ظرفیت‌ها و استعداد‌های افراد است (هیساً^۱ و جاکوپاچ^۲، ۲۰۲۴). با توجه به تفاوت‌های فردی فراگیران از یک‌سو و همچنین ضرورت استفاده از بیشترین قابلیت یادگیری آن‌ها در مدارس از سوی دیگر، مستلزم طراحی برنامه‌ها و راهبردهای آموزشی است که بخش زیادی از آن در محتوای درسی گنجانده شده است و بخش دیگر آن که در جریان رشد دانش‌آموزان و همچنین در شکوفا ساختن استعداد‌های آن‌ها نقش دارد و نادیده گرفته شده است که یکی از موارد مهم، هنر و کارکردهای آن است (عابدینی بلترک و رضایی زارچی، ۱۴۰۰). نقش و جایگاه هنر، ضرورت توجه به تربیت هنری را پیشاپیش آشکار می‌سازد (تیرل^۳، ۲۰۲۵). تربیت هنری به‌عنوان بستری برای رشد خلاقیت، مهارت‌های حل مسأله و تقویت اعتماد به نفس دانش‌آموزان شناخته می‌شود که در این بستر، فرایندهای شناختی و عاطفی به‌گونه‌ای شکل می‌گیرند که مهارت‌های زندگی (ستیوان و دوپو^۴، ۲۰۲۰) و توانمندی‌های فردی و اجتماعی دانش‌آموزان (ژانگ^۵، ۲۰۲۵) تقویت و به‌عنوان ابزاری کارآمد در توسعه سلامت روان تلقی می‌گردد (یونسکو، ۲۰۲۴). از دیدگاه دیویی؛ تربیت هنری می‌تواند ظرفیت‌های متنوع ذهنی و همچنین در بازنمایی حقایق و معانی درک شده را کنار زند و نظام بی‌روح و سرد آموزش و پرورش جان بخشد و نشاطی به آن دهد (اوضاعی، مهرمحمدی و غلام پور، ۱۴۰۰). در این راستا؛ یکی از دغدغه‌های اصلی آیزنر، نادیده گرفتن ارزش هنر در سیستم آموزشی مدارس بود. او بر این باور بود که محیط، تأثیر عمیقی بر شکل‌گیری نگرش‌های هنری دارد و آموزش هنر نقش حیاتی در رشد کودکان ایفا می‌کند. او مفهوم "سازمان‌دهی هنری و زیبایی" را مطرح کرد که نوعی از خلاقیت است که در آن لزوماً چیز جدیدی خلق نمی‌شود، بلکه با استفاده از عناصر موجود، اثری زیبا، پویا و رضایت‌بخش تولید می‌شود (ون میرکرک، ۲۰۲۳). همچنین معتقد بود برنامه‌های آموزشی که صرفاً مواد هنری را در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهند، بدون ساختار مناسب و اهداف مشخص، نمی‌توانند به پرورش خلاقیت واقعی آن‌ها منجر شوند. او معتقد بود که مشکل اصلی در جدی نگرفتن نقش هنر؛ نه کمبود امکانات یا منابع، بلکه نوع نگاه مدیران و سیاست‌گذاران آموزشی به هنر و جایگاه آن در برنامه‌درسی است (کیم و پارک، ۲۰۲۲).

با توجه به جایگاه و اهمیت تربیت هنری در ابعاد مختلف زندگی (کو^۶ و همکاران، ۲۰۲۴؛ اوزدمیر^۷، ۲۰۲۱؛ سودائی، ۱۴۰۲)، متأسفانه، تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش ایران به‌عنوان یکی از جنبه‌های مهم و تأثیرگذار در شکل‌دهی به شخصیت و توانمندی‌های فردی دانش‌آموزان، با مشکلات و موانع مختلفی مواجه است و به نظر می‌رسد با نادیده گرفته شدن هنر در برخی دوره‌های تحصیلی (می‌توان به‌عنوان برنامه‌درسی محذوف تلقی نمود)، این مسأله شدت یافته است. این چالش‌ها نه تنها شامل محدودیت‌های منابع و تجهیزات در مدارس است، بلکه به پیچیدگی‌های فرهنگی و اجتماعی نیز مربوط می‌شود که تأثیرات آن به‌ویژه در جامعه‌ای که هنوز به‌طور کامل به ارزش‌های هنری و خلاقانه در تربیت کودک و نوجوان توجه نمی‌کند، مشهود است. باوجود تأکید فراوان بر نقش کلیدی تربیت هنری در رشد خلاقیت، تفکر انتقادی و مهارت‌های اجتماعی، سیستم آموزش و پرورش ایران هنوز

¹ Hysa² Jakupa³ Tyrrell⁴ Setyawan & Dopo⁵ Zhang⁶ UNESCO⁷ Van merrkerk⁸ Kim & Park⁹ Kuo¹⁰ Özdemir

نتوانسته است شرایط مناسبی برای تحقق این اهداف فراهم آورد. چالش‌هایی مانند کمبود معلمان متخصص، نبود منابع آموزشی کارآمد، نگاه سطحی به درس هنر و جایگاه پایین آن در نظام ارزشیابی تحصیلی، موجب شده‌اند که تربیت هنری نتواند نقش واقعی خود را ایفا کند. این چالش‌ها نه صرفاً موانع اجرایی، بلکه نشانه‌هایی از کم‌توجهی به ظرفیت‌های بنیادین هنر در فرآیند تربیت هستند. در واقع، هر یک از این موانع، زنگ هشدار است که ضرورت بازنگری در سیاست‌گذاری‌های آموزشی را گوشزد می‌کند. به‌همین دلیل پرداختن به این چالش‌ها، نه تنها بهبود وضعیت تربیت هنری را هدف قرار می‌دهد، بلکه در ابعاد وسیع‌تر، به ارتقای کیفیت کل نظام تربیتی منجر خواهد شد؛ بنابراین، پژوهش در زمینه چالش‌های تربیت هنری، اقدامی ضروری برای اصلاح و تحول در مسیر تربیت نسل آینده به شمار می‌آید و از چند جهت با مطالعات پیشین در این زمینه متفاوت است. اغلب پژوهش‌های پیشین به بررسی موردی یا تحلیل مفهومی یک بعد از تربیت هنری (مانند روش‌های تدریس یا محتوای برنامه‌درسی) پرداخته‌اند، مطالعه‌ی حاضر با رویکرد **سنتز پژوهی** تلاش کرده است تا یافته‌های پراکنده را در قالب چارچوبی یکپارچه (اهداف، محتوا، راهبردها و ارزشیابی) بازخوانی و بازتفسیر کند. همچنین بر خلاف بسیاری از پژوهش‌های گذشته که به مبانی نظری یا سیاست‌گذاری آموزشی محدود بوده‌اند، در این مطالعه تلاش شده است پیوند میان نظریه و عمل از طریق استخراج الگوی پیشنهادی (چالش‌های استخراج شده) برای بهبود تربیت هنری تبیین گردد. به همین دلیل پژوهش حاضر قصد دارد به شناسایی چالش‌های موجود در تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش بپردازد تا از این طریق گامی جهت اصلاح این چالش‌ها برداشته شود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف از نوع کاربردی، رویکرد پژوهش، کیفی و روش، سنتزپژوهی بوده که بر اساس چارچوب روش‌شناختی آرکسی^{۱۱} و اومالی^{۱۲} (۲۰۰۵) بدین شرح انجام شده است. ۱- تدوین سؤال و هدف پژوهش، ۲- شناسایی منابع مرتبط، ۳- انتخاب منابع و استخراج داده‌ها، ۴- نمودارسازی داده‌ها و ۵- تجزیه و تحلیل و گزارش داده‌ها.

شکل ۱- مراحل مرور ارزیابانه

هدف از مرور ارزیابانه ترسیم پژوهش‌های پیشین انجام شده در یک حوزه موضوعی برای شفاف شدن موضوع خاص است. با توجه به اهمیت تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش، روش حاضر با تفسیر و بررسی پژوهش‌های مرتبط و دسته‌بندی چالش‌ها، مفاهیم کلیدی و زیربنایی این حوزه را مشخص می‌کند.

مرحله اول؛ تدوین سؤال پژوهش: چالش‌های تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش کدامند؟

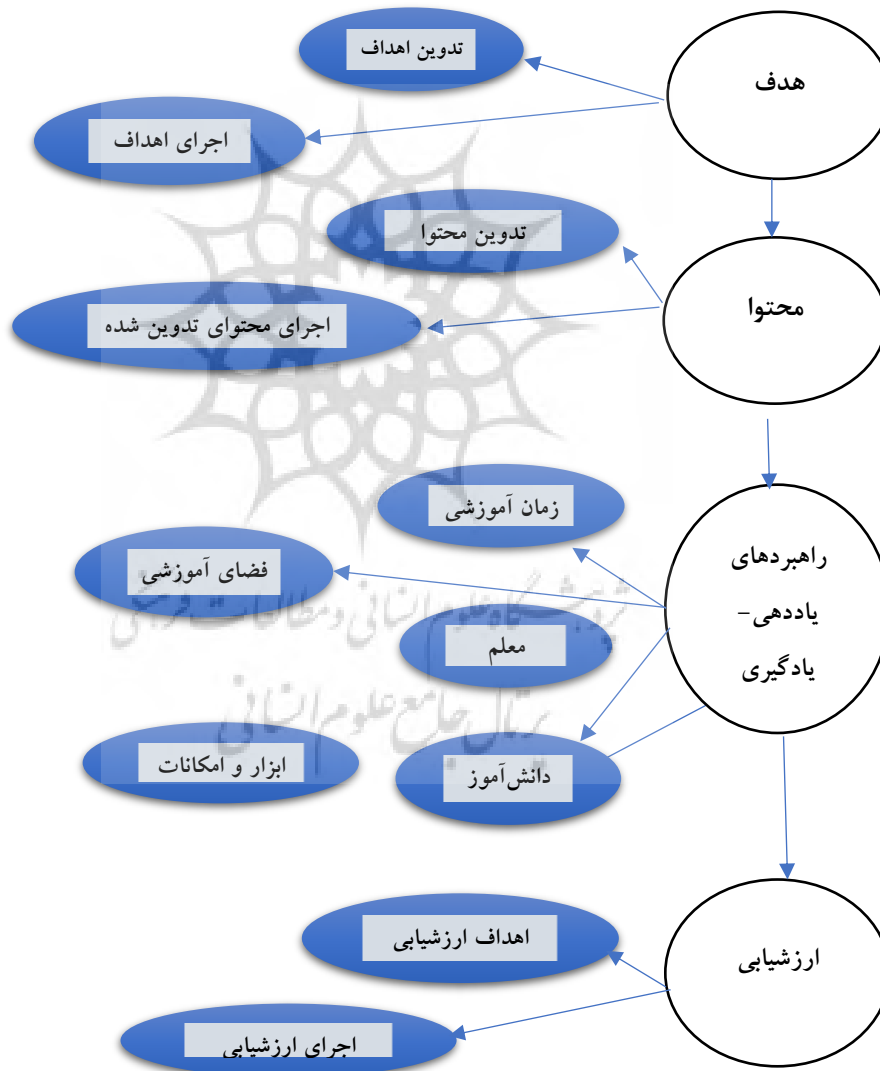
مرحله دوم؛ شناسایی منابع و پژوهش‌های مرتبط: پژوهش‌های مرتبط در زمینه چالش‌های تربیت هنری، با استفاده از کلیدواژه‌های فارسی («هنر»، «تربیت هنری»، «چالش‌های تربیت هنری»، «موانع تربیت هنری»، «مشکلات آموزش هنر و تربیت هنری در آموزش و پرورش») و کلیدواژه‌های انگلیسی (Art, Art Education, Challenges of Art Education, Problems)

¹¹ Arksey

¹² O'Malley

پایگاه‌های بین‌المللی همچون Google Scholar سعی شد جدیدترین منابع استخراج شود. مرحله سوم؛ انتخاب پژوهش‌ها و استخراج داده‌ها: پس از جست و جوی اولیه؛ تعداد ۹۵ منبع موجود در راستای پژوهش حاضر از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۵ مورد مطالعه قرار گرفت. فرآیند بازبینی شامل بررسی عنوان، چکیده و محتوا بوده است و معیار ورود و خروج بر اساس ارتباط با موضوع پژوهش، دسترسی به محتوا کامل پژوهش بوده است. در نهایت منابع مورد نیاز پژوهش انتخاب شد. روایی محتوایی با استفاده از CVR^{13} ، $0/84$ و جهت برآورد پایایی از دو ارزیاب خواسته شد تا مؤلفه‌های پژوهش حاضر را بررسی نمایند که میزان توافق برابر با $0/98$ به دست آمد.

مرحله چهارم؛ نمودارسازی داده‌ها: اطلاعات حاصل از پژوهش‌های تربیت هنری در قالب عناصر برنامه‌دستی به شکل زیر می‌باشد؛

شکل ۲- جمع‌بندی چالش‌های تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش حاصل از پژوهش

¹³ content validity ratio

مرحله پنجم؛ خلاصه و تجزیه و تحلیل داده‌ها. بدین منظور، منابع استخراج شده بر اساس مراحل قبل و بر اساس منابع در حوزه تربیت هنری و چالش‌های مربوط به آن تحلیل گردید و در قالب مضامین فراگیر، سازمان‌دهنده مرحله اول و دوم و پایه دسته‌بندی شد.

یافته‌ها

از تحلیل اسناد؛ ۵۵ مضمون پایه، ۴ مضمون سازمان دهنده اول، ۱۱ مضامین سازمان دهنده دوم و یک مضمون فراگیر با عنوان چالش‌های تربیت هنری شناسایی گردید که در قالب جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. نتایج حاصل از مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر چالش‌های تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش

مضمون فراگیر	مضامین سازمان - دهنده اول	مضامین سازمان دهنده دوم	مضامین پایه	منابع
چالش‌های تربیت هنری	اهداف	اهداف	آرامانی، ایدئولوژیک و کلی بودن اهداف	هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶) طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)، لیاقت‌دار، امیری و موسوی (۱۳۹۵) براتی و سلیمان پور (۱۳۹۴)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳)، حسینی‌راد (۱۳۹۱)، سلیمانی (۱۳۹۶)
			عدم وضوح اهداف آموزش هنر و نیاز به تدوین روش‌های اجرایی مشخص برای تحقق آن‌ها	فیروزی و همکاران (۱۳۹۷)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۴)، سورتیجی‌اوکرایبی و رستگار پور (۱۳۹۰).
			فقدان رویکرد تلفیقی برای تحقق اهداف تربیت هنری به‌مثابه کارکرد ثانوی سایر دروس	رضایی (۱۳۹۲)، قربانی‌گرچی و اربمی (۱۴۰۲)، متین فر و کیان (۱۳۹۹)، فرحناک و همکاران (۱۴۰۱)
			عدم هماهنگی اهداف هنر بارده سنی، نیاز و تفاوت‌های فردی دانش - آموزان	هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)
			ناکافی بودن برنامه‌های مربوط به توسعه برنامه‌درسی هنر	نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، روپیا ^{۱۴} (۲۰۲۲)، ورمیرچ ^{۱۵} و براک ^{۱۶} (۲۰۱۳)

¹⁴ Rupia

¹⁵ Vermeerch

¹⁶ Broucke

چالش‌های تربیت	اهداف	اهداف	عدم توجه به هنرهای مختلف مانند موسیقی، خوش‌نویسی، نقد هنری و نظایر آن	کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، یعقوبی - رزگی و علایی (۱۳۹۷)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، پور حسینی، سجادی و ایمانی (۱۳۹۳)، کیان و مهرمحمدی (۱۳۹۲)، صابری و مهرام (۱۳۹۰)، نسینگ ^{۱۷} ، گودوین ^{۱۸} و ادواردز ^{۱۹} (۲۰۲۵)
		اهداف	بی‌توجهی به اهمیت اهداف برنامه - درسی هنر در اجرای اهداف آموزشی در مدارس	زینلی (۱۴۰۲)، قربانی‌گرچی و اریمی (۱۴۰۲)، محمدی - تنورلویی، یاری‌قلی و پیری (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، عابدینی‌بلترک و رضایی‌زارچی (۱۴۰۰)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)؛ گلشنی‌گهرآز، نصرتی‌هشی و احمدی‌هایت (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، کارگذار، کبک و الداغی (۱۳۹۸)، محمص (۱۳۹۵)، براتی و سلیمان‌پور (۱۳۹۴)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳)، امین‌خندقی و پاک مهر (۱۳۹۲)، فلاحی، صفری و یوسف‌فرحنگ (۱۳۹۰)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۴)، حسینی‌راد (۱۳۹۱)، سورتیجی‌اوکرای و رستگار پور (۱۳۹۰).
		اجرای اهداف	نظری بودن اهداف برنامه‌درسی هنر در اجرای اهداف آموزشی	غفاری، کاظم‌پور و اوقانی‌همدانی (۱۳۹۶)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۴)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، سورتیجی‌اوکرای و رستگار پور (۱۳۹۱)
		اهداف	عدم اقبال عمومی به جایگاه هنر و اختیاری دانستن آن	زینلی، (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، روپیا (۲۰۲۲)، اردیبیال (۲۰۱۷)
		اهداف	اختصاص ساعات هنر جهت جبران عقب‌ماندگی دروس دیگر	کاظمی و همکاران، (۱۴۰۱)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، عابدینی‌بلترک و رضایی‌زارچی (۱۴۰۰)، کارگذار، کبک و الداغی (۱۳۹۸)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، یعقوبی - رزگی و علایی (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۶)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)، ابراهیمی و محمدی (۱۳۹۲)، معروفی، یوسف‌زاده و احمدی (۱۳۹۲)

¹⁷ Nethsinghe¹⁸ Godwin¹⁹ Edwards

چالش‌های تربیت هنری			اکتفا کردن به فعالیت‌های تکراری و تقلیدی مانند کپی از الگو، ساختن روزنامه دیواری و نقاشی و کاردستی عدم امکان تخصیص زمان کافی به فعالیت‌های هنری به دلیل تعداد زیاد دانش‌آموزان نامناسب بودن زمان تدریس هنر در برنامه هفتگی دانش‌آموزان ناآگاهی و نگرش منفی اولیای دانش‌آموزان نسبت به اهمیت هنر در اجرای اهداف آموزشی اختصاص معلم غیرمتخصص به دلیل پر کردن ساعت موظفی معلمان	محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، حسین پور و جلالی (۱۳۹۸)، طباطبایی، عباسی مرتضی (۱۳۹۵)، ابراهیمی و محمدی (۱۳۹۲)، مهرمحمدی و امینی (۱۳۸۰) نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳) فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، فلاحتی، صفری و یوسف فرحنگ (۱۳۹۰) محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، زینلی (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، حسینی راد (۱۳۹۱). عابدینی بلترک و رضایی زارچی (۱۴۰۰)، کاظمی و همکاران (۱۳۹۹)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، یعقوبی رزگی و علایی (۱۳۹۷)، سورتیچی اوکرایبی و رستگارنژاد (۱۳۹۰)
محتوا	تدوین محتوا		عدم توجه به حدود و ثغور تربیت هنری و مغفول ماندن آن در کتاب‌های درسی بی ارتباط بودن هنر با سایر موضوعات درسی حذف کتاب درسی هنر در دوره ابتدایی عدم تطابق محتوا با سن و درک دانش‌آموز	قربانی گرجی و اریمی (۱۴۰۲)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، صفایی و همکاران (۱۳۹۹)، محمص (۱۳۹۵)، براتی و سلیمان پور (۱۳۹۴)، براتی و سلیمان پور (۱۳۹۴)، رضایی (۱۳۹۲)، امین خندقی و پاک مهر (۱۳۹۲)، سورتیچی اوکرایبی و رستگار پور (۱۳۹۰) غفاری، کاظم پور و اوقانی همدانی (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، امین خندقی و پاک مهر (۱۳۹۲)، کیان و مهرمحمدی (۱۳۹۲) محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۶)، طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳) پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، کیان و مهرمحمدی (۱۳۹۲).

			کهنگی و به روز نبودن محتوا	زینلی (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، فتحی و رحمانی (۱۴۰۱)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، حسینی راد (۱۳۹۱)
			توجه و تأکید صرف به محتوای سایر دروس در مقابل محتوای هنر	نظری و همکاران (۱۳۹۷)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)، صفری و نظرزاده (۱۳۹۳)، حسینی راد (۱۳۹۱)
		اجرای محتوای تدوین شده	عدم نوآوری در اجرای محتوای درسی هنر به دلیل به کارگیری شیوه سنتی آموزش	سرگلزایی و ارجونی (۱۴۰۲)، میرزایی (۱۴۰۲)، گودرزی، بلخاری قهی و دستیاری (۱۴۰۲)، دهقانی اصل و جعفری (۱۴۰۱)، عظیمی (۱۳۹۶)، فلاحی، صفری و یوسف فرحنگ (۱۳۹۰)، شریف زاده (۱۳۷۸)
			دشواری در اجرای هنر به جهت وجود محتوای عملی فراوان	هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)
			جذاب نبودن روش های اجرای محتوای درسی هنر در کلاس	زینلی (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، حسینی راد (۱۳۹۱)

		زمان	ساعات اختصاص یافته اندک به ساعت هنر و گاهی هم حذف آن در برخی از مدارس	محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، قربانی گرجی و اریمی (۱۴۰۲)، زینلی (۱۴۰۲)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، گلشنی - گهرارز، نصرتی هشی و احمدی هایت (۱۴۰۱)، عابدینی - بلترک و رضایی زارچی (۱۴۰۰)، مرادیان و همکاران (۱۴۰۰)، امینی و لقب دوستی آرانی (۱۴۰۰)، حسین پور و جلالی (۱۳۹۸)، یعقوبی رزگی و علایی (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۶)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، عظیمی (۱۳۹۶)، لیاقت دار، امیری و موسوی (۱۳۹۵)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، فلاحی، صفری و یوسف فرحنگ (۱۳۹۰)، بابائیان (۱۳۹۳)، حسینی راد، (۱۳۹۱)
		راهنماهای یاددهی - یادگیری	معماری نامناسب، خشک و رسمی در مدارس (جذابیت، روشنایی و مبلمان و...)	قوردوئی میلان و همکاران (۱۴۰۳)، ابراهیم پور، چنگیز و فاضل (۱۴۰۲)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، نوری و فارسی (۱۳۹۵)، ورمیرچ و وندن براک (۲۰۱۳)

متیو ^{۲۰} (۲۰۱۳)، صیادی، شهرکی و اطهری(۱۴۰۳)، ابراهیم پور، چنگیز و فاضل (۱۴۰۲)، زینلی (۱۴۰۲)؛ نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، کارگذار، کبوک و الداغی (۱۳۹۸)، خدایاری شوطی و حسین زاده (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، حسینی راد (۱۳۹۱)	کمبود فضای کارگاهی و استودیو هنر برای فعالیت هنری			
حسینی و پروین (۱۴۰۲)، محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، کارگذار، کبوک و الداغی (۱۳۹۸)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، یعقوبی زرگی و علایی (۱۳۹۷)، لیاقت دار، امیری و موسوی (۱۳۹۵)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)، حسینی راد (۱۳۹۱)، اردیپال ^{۲۱} (۲۰۱۷)، اکونکو ^{۲۲} (۲۰۱۴)	عدم قابلیت اجرای فعالیت های هنری در کلاس از حیث فضای محدود کلاس			
زینلی (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، مرادیان و همکاران (۱۴۰۰)، حسینی راد (۱۳۹۱)	کمبود فضای مناسب برای به نمایش گذاشتن آثار هنری			
صیادی، شهرکی و اطهری (۱۴۰۳)، حسینی و پروین (۱۴۰۲)، قربانی گرجی و اربمی (۱۴۰۲)، زینلی (۱۴۰۲)، نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، گلشنی گهرز، نصرتی هشی و احمدی (۱۴۰۱)، عابدینی بلترک و رضایی زارچی (۱۴۰۰)، کاظمی و همکاران (۱۳۹۹)، حسین پور و جلالی (۱۳۹۸)، یعقوبی زرگی و علایی (۱۳۹۷)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۶)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، غفاری، کاظم پور و اوقانی همدانی (۱۳۹۶)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)، خدایاری شوطی و حسن زاده (۱۳۹۵)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۴)، حسینی راد (۱۳۹۱)، متیو ^{۲۰} (۲۰۱۳)	کمبود نیروی انسانی متخصص در رشته هنر	معلم		
ابراهیم پور، چنگیز و فاضل (۱۴۰۲)، امینی و لقب- دوستی آرانی (۱۴۰۰)، کارگذار، کبوک و الداغی (۱۳۹۸)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)	عدم دسترسی معلمان به آموزش های ضمن خدمت متناسب با حوزه هنر و فعالیت های هنری			
محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، نظری و	کمبود علاقه، انگیزه و اعتماد به نفس			

²⁰ Matthew

²¹ Ardipal

²² OkonKwo

		معلمان در آموزش هنر	همکاران (۱۳۹۷)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳)
			محمدرضا تنورلویی، یاری‌قلی و پیری (۱۴۰۲)، گلشنی- گهرارز، نصرتی‌هشی و احمدی‌هایت (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، پاک‌مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، کارگذار، کبک و الداغی (۱۳۹۸)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵)
			عدم اطلاع کافی معلمان از روش‌های تدریس هنر اعم از عملی، تلفیقی، الگوهای کاوشگری و نظایر آن
		عدم توجه و غفلت معلم از تأثیر آموزش کانون‌های فرهنگی و هنری بر تربیت هنری	فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳)، معروفی، یوسف‌زاده و احمدی (۱۳۹۲)، ورمیرچ و وندن براک (۲۰۱۳)
			بی‌توجهی، عدم ضابطه‌مندی و سلیقه‌ای عمل کردن معلم در درس هنر
			هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، کارگذار، کبک و الداغی (۱۳۹۸)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵)، بابائیان (۱۳۹۳)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)
دانش - آموز		پیشینه و درک هنری ضعیف دانش‌آموزان	طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵)، شمشیری، همایون و ایران‌پور، (۱۳۹۵)، اردیبال (۲۰۱۷)، متیو (۲۰۱۳)
			عدم اعتماد به نفس و انگیزه دانش‌آموزان در انجام فعالیت‌های هنری
			ابراهیمی (۱۴۰۱)، خدایاری‌شوطی و حسین‌زاده (۱۳۹۵)
			کرک و کرک (۱۴۰۲)، المی (۱۴۰۲)، عارفی و همکاران (۱۴۰۲)، بهمن‌یار (۱۴۰۲)، طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵)، فلاحتی، صفری و یوسف‌فرحنگ (۱۳۹۰)
		نقش کم‌رنگ دانش‌آموزان در انجام تکالیف و فعالیت در منزل	عادل، طالع‌پسند و نظیفی (۱۳۹۹)، ادیب و مردان‌اربط (۱۳۹۶)
			عدم بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش مجازی در تربیت هنری
			رحیمی، کریمی و محمدی (۱۴۰۳)، ابراهیم‌پور، چنگیز و فاضل (۱۴۰۲)، قربانی‌گرچی و اریمی (۱۴۰۲)، پاک‌مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، رضایی (۱۳۹۲)
		کمبود بودجه و منابع مالی برای انجام فعالیت‌های هنری	رمضانی (۱۴۰۲)، محمدی‌تنورلویی، یاری‌قلی و پیری (۱۴۰۲)، حسنی و پروین (۱۴۰۲)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، عابدینی‌بلترک و رضایی‌زارچی (۱۴۰۰)، حسین‌پور و جلالی (۱۳۹۸)، نظری و همکاران

(۱۳۹۷)، یعقوبی رزگی و علایی (۱۳۹۷)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)، ورمیرچ و وندن براک (۲۰۱۳)				
کارگذار، کبک و الداغی (۱۳۹۸)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)	محدودیت و کمبود بازدید از موزه‌ها، نمایشگاه‌های هنری، طبیعت و نظایر آن.			
ابراهیم پور، چنگیز و فاضل، (۱۴۰۲)، قربانی گرجی و اریمی (۱۴۰۲)، محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، گلشنی گهرآز، نصرتی هشی و احمدی هایت (۱۴۰۱)، هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، یعقوبی رزگی و علایی، (۱۳۹۷)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، امینی (۱۳۹۶)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، ذوالفقاریان و کیان (۱۳۹۳)، حسینی راد (۱۳۹۱)، کارگذار، کبک و الداغی (۱۳۹۸)، محمدی تنورلویی (۱۳۸۸)، اردیپال (۲۰۱۷)، متیو (۲۰۱۳)	کمبود مواد و وسایل کمک آموزشی هنر ادوات خوشنویسی، وسایل نقاشی و نظایر آن.			
صیادی، شهرکی و اطهری، (۱۴۰۳)، قربانی گرجی و اریمی، (۱۴۰۲)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، رضایی (۱۳۹۲)، ورمیرچ و وندن براک (۲۰۱۳)	عدم همکاری های لازم و مستمر برخی از مقامات آموزشی و سازمان های پشتیبان (شهرداری ها صداوسیما و نظایر آن) با آموزش و پرورش جهت تأمین منابع مالی و انسانی			
قربانی گرجی و اریمی (۱۴۰۲)، کاظمی و همکاران (۱۳۹۹)، امین خندقی و پاک مهر (۱۳۹۲)، پور حسینی، سجادی و ایمانی (۱۳۹۳)، رضایی (۱۳۹۲)، اکونکو (۲۰۱۴)، متیو (۲۰۱۳)	کافی نبودن امکانات آموزشی و پژوهشی نسبت به تربیت هنری			

صیادی شهرکی و اطهری (۱۴۰۳)، هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)؛ (رضایی، ۱۳۹۲)	نبود معیار و روش علمی در چگونگی انجام ارزشیابی	اهداف ارزشیابی	ارزشیابی	
فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، خدایاری شوطی و حسین زاده (۱۳۹۵)، مهر محمدی و امینی، (۱۳۸۰)	سیطره کمیت بر کیفیت			

اجرای ارزشی ابی	عدم وجود معیار و ابزار هنجاریابی شده جهت سنجش رویکرد تربیت هنری معلمان در دوره‌های تحصیلی	محمدی تنورلویی، یاری‌قلی و پیری (۱۴۰۲)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، خدایاری شوطی و حسین‌زاده (۱۳۹۵)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳)
	نبود برنامه‌های نظارتی دقیق بر کلاس‌های هنر و نیز بر عملکرد معلمان هنر	هاشمی، شمشیری و ایران پور (۱۴۰۱)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، شمشیری، همایون و ایران پور (۱۳۹۵)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳)، اردیپال (۲۰۱۷)
	عدم استفاده از روش‌ها و ابزارهای کیفی مانند پوشه کار، مشاهده، خودارزیابی و دیگر ارزشیابی	اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)
	جدی نگرفتن ارزشیابی در این درس از سوی معلمان	محمدی تنورلویی، یاری‌قلی و پیری (۱۴۰۲)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، طباطبایی، عباسی و مرتهب (۱۳۹۵)
	انتظار زیاد دانش‌آموزان در گرفتن نمره بالا در درس هنر	ابراهیم‌پور، چنگیز و فاضل (۱۴۰۲)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، خدایاری شوطی و حسین‌زاده (۱۳۹۵)

بر اساس جدول ۱؛ مضامین شناسایی‌شده در قالب مضامین سازمان‌دهنده مرحله اول و دوم دسته‌بندی شدند. در این راستا هدف، به‌عنوان یکی از مضامین سازمان‌دهنده مرحله اول بوده که در قالب مضامین تدوین اهداف و اجرای اهداف دسته‌بندی‌شده است. در بخش مضمون تدوین اهداف، یکی از مضامین پایه، آرمانی، ایدئولوژیک و کلی بودن اهداف است. در پژوهش هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱) آرمانی بودن اهداف، مسأله‌ای عنوان‌شده است که بیش‌ترین تأثیر را در هدف‌گذاری دارد. همچنین این مضمون در پژوهش‌های دیگری مانند پژوهش‌های پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶) و... اشاره شده است.

مضمون دیگر؛ عدم وضوح اهداف آموزش هنر و نیاز به تدوین روش‌های اجرایی مشخص برای تحقق آن‌هاست؛ که در نمونه پژوهش‌های فیروزی و همکاران (۱۳۹۷)، نظری و همکاران (۱۳۹۷) و... بدین‌صورت بیان شده که برنامه‌های آموزشی هنر در مدارس، معمولاً فاقد اهداف واضح و مشخصی هستند که به‌طور دقیق تعیین کنند که دانش‌آموزان باید چه مهارت‌ها و آگاهی‌هایی در این حوزه کسب کنند.

از مضامین دیگر؛ عدم هماهنگی اهداف هنر بارده سنی، نیاز و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان است که در پژوهش‌های مختلفی همچون پژوهش هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، فیروزی و

همکاران (۱۳۹۶) نیز تأکید شده است. از دیگر مضمون استخراج‌شده؛ ناکافی بودن برنامه‌های مربوط به توسعه اهداف برنامه‌درسی هنر بوده که در پژوهش‌هایی همچون نوری، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)؛ پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، روپیا (۲۰۲۲) ورمیرچ و وندن براک (۲۰۱۳) اشاره شده که نمایانگر ضعف در طراحی اهداف واضح و مؤثر برای تدریس هنر بوده است. مصادیقی همچون عدم گنجاندن آموزش موسیقی در برنامه‌های درسی به‌ویژه در مدارس ابتدایی و متوسطه، نادیده گرفتن هنر خوشنویسی به‌عنوان یک بخش هنری مهم، غفلت از آموزش تفکر انتقادی و تحلیل آثار هنری در برنامه‌های درسی است.

از مضامین سازمان‌دهنده دوم، اجرای اهداف است که یکی از مضامین استخراج‌شده در این مرحله، بی‌توجهی به اهمیت اهداف برنامه‌درسی هنر در اجرای اهداف آموزشی در مدارس بوده است. به‌عنوان نمونه؛ گلشنی‌گهراز، نصرتی‌هشی و احمدی هدایت (۱۴۰۱) بیان کردند که بی‌توجهی به اهداف برنامه‌درسی هنر و تربیت هنری در پیاده‌سازی اهداف موجب می‌شود که دانش‌آموزان از ارزش واقعی هنر غافل شوند. همچنین در پژوهش‌های زینلی (۱۴۰۲) و ... اشاره شده است. از دیگر مضامین؛ نظری بودن اهداف برنامه‌های درسی هنر در اجرای اهداف آموزشی است که پژوهش‌های غفاری، کاظم‌پور و اوقانی‌همدانی (۱۳۹۶) و... آمده است. به‌صورت کلی؛ بسیاری از افراد یا جامعه به هنر و تربیت هنری به‌عنوان یک ضرورت یا اولویت اجتماعی نگاه نمی‌کنند. از دیگر مضامین این بخش، اختصاص ساعات هنر جهت جبران عقب‌ماندگی دروس دیگر بوده است که در پژوهش‌های کاظمی و همکاران (۱۴۰۱)، عابدینی‌بلترک و رضایی‌زارچی (۱۴۰۰) اشاره شده است. مضمون دیگر؛ اکتفا کردن به فعالیت‌های تکراری و تقلیدی مانند کپی از الگو، ساختن روزنامه دیواری، نقاشی و کاردستی است که در پژوهش‌های محمدی‌تنورلویی، یاری‌قلی و پیری (۱۴۰۲)، پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱) و... عنوان شده است. بر اساس پژوهش‌ها؛ این نوع فعالیت‌ها ممکن است در ابتدای آموزش هنر مفید باشند، اما اگر به‌طور مداوم و بدون تنوع در روش‌ها انجام شوند، می‌توانند خلاقیت و ابتکار دانش‌آموزان را محدود کنند. نامناسب بودن زمان تدریس هنر در برنامه هفتگی دانش‌آموزان؛ مضمون دیگری است که از پژوهش‌ها به‌دست‌آمده آمد. پژوهش‌های فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳) نمونه‌ای از این پژوهش‌هاست که عنوان کردند؛ هنر در برنامه هفتگی، زمانی نامناسب را به خود اختصاص داده است. قرار دادن هنر در ساعات پایانی که در آن ساعت دانش‌آموزان به دلیل خستگی قادر به فهم و یادگیری موضوعات نیستند.

یکی از مضامین استخراج‌شده در بخش محتوا؛ عدم توجه به حدود و ثغور تربیت هنری و مغفول ماندن آن در کتاب‌های درسی است که بیانگر آن است که بسیاری از تصمیم‌گیرندگان آموزشی و سیاست‌گذاران به‌طور کامل از اهمیت و تأثیرات تربیت هنری آگاه نیستند و این موضوع در برنامه‌های درسی و محتوای کتاب‌های درسی نادیده گرفته می‌شود. از دیگر مضامین پایه، بی‌ارتباط بودن هنر با سایر موضوعات درسی بوده است. به‌عنوان مثال، امین خندقی (۱۳۹۲) در پژوهشی بیان کردند که تربیت هنری یک قلمرو معرفتی خاص است و با توجه به چنین دیدگاهی، بی‌ارتباط بودن تربیت هنری با دیگر موضوعات درسی یکی از چالش‌های مربوط به تدوین محتوا بوده است. از مضامین پایه دیگر، حذف کتاب درسی هنر در دوره ابتدایی بوده است که نمونه پژوهش‌های اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، نظری و همکاران (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۶)، طباطبایی، عباسی و مرتضی (۱۳۹۵) و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳) ناظر بر این قضیه هستند. از مضامین دیگر، عدم تطابق محتوا با سن و درک دانش‌آموز بوده است که پاک مهر، عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱) و ... در پژوهش‌شان عنوان کرده‌اند. مضمون کهنگی و به‌روز نبودن محتوا، مضمون دیگری است که در پژوهش‌های زینلی (۱۴۰۲)، نوری و بلوچ (۱۴۰۲)، فتحی و رحمانی (۱۴۰۱) و... بیان شده که به این معناست؛ محتوای درسی هنر در مدارس با تغییرات و تحولات جدید در دنیای هنر، تکنولوژی و نیازهای آموزشی روز هم‌راستا نیست.

در ارتباط با مضمون اجرای محتوای تدوین‌شده، توجه و تأکید صرف به محتوای سایر دروس نظری در مقابل محتوای هنر و تربیت هنری و دشواری در اجرای هنر به جهت وجود محتوای عملی فراوان مضامین دیگر است. هاشمی، شمشیری و البرزی (۱۴۰۱)؛ اسود و اسلامی (۱۴۰۰)؛ صفری و نظرزاده‌زارع (۱۳۹۳) نمونه پژوهش‌هایی هستند که به آن اشاره کردند. از دیگر بخش مضامین

اجرای محتوای تدوین شده، جذاب نبودن روش های اجرای محتوای درسی هنر که در مقالات زینلی (۱۴۰۲)، محمدی تنورلویی، یاری قلی و پیری (۱۴۰۲)، حسینی راد (۱۳۹۱) پرداخته شدند.

در مضمون راهبردهای یاددهی- یادگیری؛ مضامین زمان، فضای آموزشی، معلم، دانش آموز و ابزار و امکانات دسته بندی شده است که هر یک دارای مضامین پایه است. در مضمون زمان؛ یکی از مضامین استخراج شده کمبود ساعات اختصاص یافته به زنگ هنر و گاهی هم حذف آن در برخی مدارس است. مضمون فضای آموزشی، یکی دیگر از مضامین است که در قالب مضامین معماری نامناسب، خشک و رسمی در مدارس (جذابیت، روشنایی و مبلمان و نظایر آن) دسته بندی شد. فضاهایی که فاقد جذابیت، روشنایی مناسب و نظایر آن هستند، می توانند تجربه های یادگیری هنر را محدود کنند. این نوع طراحی ها معمولاً احساس راحتی و آزادی را در دانش آموزان ایجاد نمی کنند. از دیگر مضامین پایه، کمبود فضای کارگاهی و استودیو هنر برای فعالیت هنری که در پژوهش های متیو (۲۰۱۳)، صیادی، شهرکی و اطهری (۱۴۰۳) و... عنوان شده است.

از دیگر مضامین سازمان دهنده دوم در عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری، معلم است که یکی از مضامین پایه استخراج شده، کمبود نیروی انسانی متخصص در رشته هنر به دست آمد. مضمون دیگر؛ عدم دسترسی معلمان به آموزش های ضمن خدمت است که به عنوان نمونه در پژوهش ه امینی و لقب دوستی آرانی (۱۴۰۰) بدان پرداخته شده است. طبق این پژوهش ها، بسیاری از معلمان هنر به دلیل کمبود فرصت ها و منابع، قادر به شرکت در دوره های آموزشی ضمن خدمت نیستند. معلمان هنر که علاقه و انگیزه کافی برای تدریس این رشته نداشته باشند، نمی توانند تا به طور مؤثر به انتقال مفاهیم هنری بپردازند. عدم توجه و غفلت از تأثیر آموزش کانون های فرهنگی و هنری بر تربیت هنری؛ مضمون دیگری است که فیروزی و همکاران (۱۳۹۶)، صفری و نظرزاده زارع (۱۳۹۳)، ورمیرچ و وندن براک (۲۰۱۳) بدان پرداخته اند. بی توجهی، عدم ضابطه بندی و سلیقه ای عمل کردن معلم در تدریس هنر مضمون دیگری است که به عنوان چالش تربیت هنری مطرح شده است. دانش آموز به عنوان یکی دیگر از چالش های تربیت هنری در ایران معرفی شده است. در واقع آگاهی و پیشینه هنری ضعیف دانش آموزان فرایند، یادگیری را سخت تر می کند. از دیگر مضامین استخراج شده، عدم اعتماد به نفس و انگیزه دانش آموزان در انجام فعالیت های هنری و عدم بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش مجازی در تربیت هنری مضامین دیگری است که در پژوهش های رحیمی، کریمی و محمدی (۱۴۰۳)، ابراهیم پور، چنگیز و فاضل، (۱۴۰۲) و... بدان اشاره شده است. طبق پژوهش های کارگذار، کبوک و الداغی (۱۳۹۸)، فیروزی و همکاران (۱۳۹۶) یکی دیگر از چالش های تربیت هنری؛ محدودیت و کمبود بازدید از موزه ها، نمایشگاه های هنری، طبیعت و نظایر آن در تقویت تربیت هنری بوده است. عدم همکاری های لازم و مستمر برخی از مقامات آموزشی و سازمان های پشتیبان مانند (شهرداری ها صداوسیما و نظایر آن) با آموزش و پرورش جهت تأمین منابع مالی و انسانی است.

ارزشیابی به عنوان یکی از عناصر برنامه درسی و مضمون دسته بندی شده نیز در قالب دو مضمون سازمان دهنده اهداف ارزشیابی و اجرای ارزشیابی تقسیم شده است. یکی از مضامین استخراج شده؛ عدم تعریف روش علمی و بی توجهی به ارزشیابی و عدم وجود معیار و ابزار هنجاریابی شده جهت سنجش رویکرد تربیت هنری معلمان در دوره های تحصیلی مضمون دیگری است. در ارتباط با مضمون سازمان دهنده اجرای ارزشیابی؛ عدم استفاده از روش ها و ابزارهای کیفی مانند پوشه کار، مشاهده، خودارزیابی و جدی نگرفتن ارزشیابی در درس هنر از سوی معلمان و فراگیران (نبودن امتحان منسجم در درس هنر) به عنوان یکی از چالش های حوزه تربیت هنری محسوب می شود.

بحث و نتیجه گیری

هنر، به عنوان یکی از قدیمی ترین جلوه های تمدن انسانی، جایگاهی ویژه در رشد شخصیت و تفکر بشر دارد. به همین دلیل تربیت هنری در سیستم آموزشی نیز با همین هدف به وجود آمده است. دوره ابتدایی، به عنوان پایه ای ترین دوره ی تحصیلی، نقشی تعیین کننده در شکل دهی شخصیت دانش آموزان دارد. از این رو، بی توجهی به تربیت هنری در این مقطع می تواند پیامدهای

جبران‌ناپذیری در ابعاد خلاقیت، تفکر انتقادی و ذوق زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان به همراه داشته باشد. نتایج به‌دست‌آمده مبتنی بر پژوهش‌ها در قالب مضامین سازمان دهنده اول؛ اهداف، محتوا، راهبرد و ارزشیابی استخراج گردید. طبق نتایج به‌دست‌آمده، یکی از مضامین از بخش تدوین اهداف، غفلت از برخی حوزه‌ها و ابعاد مهم هنری مانند موسیقی، خوشنویسی، نقد هنری و نظایر آن، در اهداف آموزشی بوده است. طبق آنچه در سیستم آموزشی مشهود است، عدم اهمیت به موسیقی است زیرا؛ موسیقی را به‌عنوان یک امر ناپسند و مخالف شئون و قوانین در سیستم آموزشی می‌دانند. چه‌بسا از موسیقی می‌توان در تقویت مهارت‌های شنیداری دانش‌آموزان و همچنان در شورونشاط آن‌ها استفاده نمود. همچنین در بحث خوشنویسی در میان خویشاوندان دیده شده است که تنها در مدارس غیردولتی به آن بهاداده می‌شود و در سایر مدارس دروس دیگر را جایگزین آن می‌کنند. این یافته با پژوهش‌های خسروانی مقدم، شیرری و نادری (۱۴۰۲)، حسنی و پروین (۱۴۰۱)، اسود و اسلامی (۱۴۰۰)، شمشیری، همایون و ایران‌پور (۱۳۹۵) و صابری و مهram (۱۳۹۰) همسو بوده است، زیرا مصادیقی همچون نادیده گرفتن موسیقی، نقد هنری یا نظایر آن به‌عنوان یک غفلت در حوزه تربیت هنری مطرح شده است. به‌طور کلی؛ به‌نظر می‌رسد سیستم آموزشی کشور هنوز نتوانسته است نگاه جامع و متوازن به همه‌ی ابعاد هنر داشته باشد. غفلت از حوزه‌هایی نظیر موسیقی، خوشنویسی و نقد هنری نشان‌دهنده‌ی نوعی نگاه تقلیل‌گرایانه به هنر است که آن را صرفاً در حد فعالیتی تزیینی یا مکمل سایر دروس تلقی می‌کند که در نهایت نادیده گرفتن چنین ظرفیت‌هایی در تدوین اهداف آموزشی، منجر به فاصله گرفتن آموزش هنر از رسالت تربیتی آن می‌شود. از دیگر چالش‌های اساسی تربیت هنری در سیستم آموزش و پرورش، مربوط به عنصر محتوا است. منظور از محتوا درواقع مجموعه دانش‌ها ارزش‌ها مهارت‌ها و نگرش‌هایی است که به دانش‌آموزان منتقل می‌شود. به‌عنوان مثال در مضمون عدم تطابق محتوا با سن و درک دانش‌آموز، در عمل باعث شده دانش‌آموز نتواند با محتوا ارتباط برقرار کند یا با بی‌انگیزگی، بی‌تفاوتی و حتی مقاومت در برابر هنر ظاهر شود که از این منظر همسو با نتایج پژوهش‌های پاک مهر عزیزی و گراوند (۱۴۰۱)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱) و اسود و اسلامی (۱۴۰۰) است که این مسأله موجب می‌شود دانش‌آموزان نه‌تنها ارتباط عاطفی و ذهنی با محتوای هنری برقرار نکنند، بلکه گاه نسبت به درس هنر، بی‌تفاوت یا مقاوم شوند. در واقع، هنر در مدارس عموماً از نوع گزینش‌محور و نظری است و کمتر بر تجربه‌ی زیسته‌ی هنری، کاوشگری و خلاقیت تأکید دارد.

یکی از عناصر و مضامین کلیدی در تربیت هنری، راهبردهای یاددهی-یادگیری است. در این پژوهش راهبردها تعیین می‌کنند که چگونه محتوای تدوین‌شده به بهترین شکل به دانش‌آموزان منتقل شود تا اهداف تربیت هنری محقق گردد. یکی از مضامین پایه که به‌عنوان چالش اساسی به‌خصوص در برنامه‌درسی هنر مطرح بوده است، چالش کمبود ساعات اختصاص‌یافته به هنر در برنامه‌درسی بوده است. زمان، به‌عنوان یک منبع محدود، باید به‌گونه‌ای توزیع شود که بتواند همه‌ی ابعاد رشد دانش‌آموزان را به‌صورت متوازن پوشش دهد. یکی دیگر از مضامین استخراج‌شده، کمبود نیروی انسانی متخصص در رشته هنر بود و این مشکل به‌ویژه در مناطق دورافتاده و کم‌برخوردار بیشتر مشهود است. این کمبود می‌تواند به کاهش کیفیت آموزش، عدم توانایی در پرورش استعدادها و هنری فراگیران شود که در پژوهش‌های حسنی و پروین (۱۴۰۲)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۱) بدان اشاره شده است. در واقع کمبود معلمان متخصص، به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردار، موجب می‌شود تدریس هنر به معلمانی سپرده شود که یا تحصیلات مرتبط ندارند یا از مهارت‌های هنری و روش‌های نوین آموزش بی‌بهره‌اند. این امر نه‌تنها به کاهش انگیزه‌ی دانش‌آموزان منجر می‌شود بلکه سبب انتقال ناقص مفاهیم هنری و بی‌توجهی به جنبه‌های تربیتی و خلاق هنر در مدرسه می‌گردد.

عنصر ارزشیابی به‌عنوان یکی دیگر از چالش‌های تربیت هنری در قالب اهداف و اجرای ارزشیابی استخراج گردید. اجرای ارزشیابی به نحوه به‌کارگیری ابزارها روش‌های سنجش و فرایند آموزش هنر اشاره دارد این شامل طراحی آزمون‌ها مشاهده ارائه بازخورد تحلیل نتایج است که باید با اهداف تعیین‌شده هماهنگ باشد. در واقع ارزشیابی در تربیت هنری، غالباً صوری و مبتنی بر سنجش محصول نهایی است، در حالی که ماهیت هنر اقتضا می‌کند ارزیابی بر فرایند یادگیری، میزان خلاقیت و درگیری عاطفی دانش‌آموز با اثر هنری

متمرکز باشد. نبود ابزارهای مناسب، ناآشنایی معلمان با روش‌های کیفی سنجش عملکرد و نبود هماهنگی میان اهداف و ارزشیابی، سبب شده است که ارزشیابی نتواند بازتاب‌دهنده‌ی واقعی رشد هنری و تربیتی فراگیران باشد. به‌طور کلی، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که چالش‌های تربیت هنری در سیستم آموزشی ایران؛ صرفاً در سطح اجرا یا منابع نیست، بلکه ریشه در نگرش‌های کلان نسبت به جایگاه هنر و تربیت هنری در آموزش دارد. بنابراین بازنگری در فلسفه‌ی برنامه‌درسی و ارتقای جایگاه هنر و تربیت هنری به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از تربیت عمومی، ضرورتی اساسی به نظر می‌رسد.

پژوهش حاضر مانند هر مطالعه‌ی سنتزپژوهی، با برخی محدودیت‌ها همراه بوده است. از آنجایی که دامنه‌ی تحلیل به پژوهش‌های منتشرشده در بازه‌ی زمانی مشخص و در دسترس محدود بوده و احتمال دارد برخی مطالعات مرتبط، به‌ویژه پژوهش‌های غیر منتشرشده یا پایان‌نامه‌های دانشگاهی، در فرایند جست‌وجو شناسایی نشده باشند. همچنین تعمیم مستقیم نتایج به سایر سیستم‌های آموزشی باید با احتیاط صورت گیرد. بر اساس نتایج به‌دست آمده، به دفتر تألیف کتاب‌های درسی و معاونت آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود؛ اقدام به بازنگری و شفاف‌سازی اهداف و تدوین محتوای درسی متناسب با سن و نیاز دانش‌آموزان نمایند. همچنین پیشنهاد می‌شود وزارت آموزش و پرورش به همراه سازمان صدا و سیما و سایر نهادهای فرهنگی، برنامه‌های آموزشی و فرهنگ‌سازی گسترده‌ای را برای ارتقای جایگاه هنر و تربیت هنری در جامعه و نظام آموزشی اجرا نماید. به پژوهشگران آینده نیز پیشنهاد می‌شود **مطالعات تطبیقی** میان تربیت هنری در نظام‌های آموزشی مختلف صورت گیرد تا ابعاد فرهنگی و بومی این حوزه شفاف‌تر شود. همچنین انجام **سنتز پژوهی‌های موضوع محور** (مانند سنتز در روش‌های ارزشیابی هنری یا تربیت معلم هنر) می‌تواند به شناسایی دقیق‌تر چالش‌ها و در نهایت راهکار در این حوزه بینجامد.

Refreces

Adeli, N., Taleb Pasand, S., & Nazifi, M. (2020). The role of parental motivation in students' autonomous motivation for doing homework: Testing a model based on self-determination theory. *Applied Psychological Research*, 11(1), 151-168. [In Persian]

Adib, Y., & Mardan Arbat, F. (2017). Parents' experiences of participation in their children's education: A qualitative research. *Educational Sciences*, 24(6), 69-96. [In Persian]

Abedini Baltork, M., & Rezaei Zarchi, M. (2021). Investigating the effect of art teaching with an art education approach on interest in the art lesson and love of learning. *Curriculum Studies*, 16(60), 127-146. [In Persian]

Amin Khandaghi, M., & Pakmehr, H. (2013). The dominance of the discipline-centered tradition on the curriculum orientations of art education for art teachers in the guidance period: Challenges and damages. *New Educational Approaches*, 8(1), 21-46. [In Persian]

Amini, M. (2017). A critique on the book "Curriculum and Art Education in Education". *Texts & Programs of Humanities*, 17(6), 21-40. [In Persian]

Amini, M., & Laghbodosti Arani, M. (2021). Representation of teachers' lived experiences of the functions, implementation methods, and challenges of art education in elementary schools. **Teaching Research**, 9(4), 1-29. [In Persian]

Ardipal, A. (2017). Art education and its problems in global context. In **Proceedings of the 2017 International Conference on Literature, Art and Human Development (ICLAHD 2017)**. Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/icla-17.2018.65>

Arefi, M., Biranvand, B., Sargazi, Z., & Sargazi, M. R. (2023). How I could solve my student's distraction and lack of attention control using new and modern methods. **First International Conference on Management, Education, and Training Research in Education**. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Asvad, S., & Eslami, D. (2021). The art education curriculum in the elementary period from the perspective of teachers in Mahabad city. **New Educational Thoughts**, 17(1), 183-218. [In Persian]

Azimi, E. (2017). Pathology of art education in schools. **Fifth Scientific Research Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Pathologies**. Tehran: Soroush Hekmat Razavi Islamic Studies and Research Center. [In Persian]

Babaeian, M. (2014). The prevalence of mental disorders in elementary school students in Golestan province in 2014. **Child Mental Health**, 8(3), 58-72. [In Persian]

Bahmanyar, H. (2023). Analysis and investigation of teachers' strategies for reducing students' distraction in school. **Strategic Research in Education and Training**, 1(9), 211-223. [In Persian]

Bahramian, S., & Vasefian, F. (2015). Investigating the problems of teaching art in the elementary period from the perspective of teachers in Semirrom city in the 2014-2015 academic year. **National Conference on Elementary Education**. Birjand: Deputy of Elementary Education, South Khorasan General Department of Education. [In Persian]

Barati, H., & Soleimanpour Omran, M. (2015). Artistic literacy in the curriculum. **Second National Conference on Psychology and Educational Sciences**. Shadegan: Islamic Azad University, Shadegan Branch. [In Persian]

Dehghani Asl, M. A., & Jafari, A. A. (2022). Analyzing the role of art teaching in the elementary period by the teacher on the academic progress of students. **13th National Conference on Management and Humanities Research in Iran**. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Ebrahimi, J., & Mohammadi, M. E. (2013). The place of art in the education program. **National Conference on Changing the Curriculum of Educational Periods**. Birjand: University of Birjand. [In Persian]

Ebrahimpour, Z., Changiz, S., & Fazel Najafabadi, A. (2023). Traditional teaching methods in Iran and Japan (Case study: Art textbook for lower secondary school). **Art Studies**, 2(3), 143-166. [In Persian]

Fallahi, V., Safari, Y., & Youseffarhang, M. (2011). The effect of teaching with an art education approach on artistic activity and process skills of fourth-grade elementary students. **Educational Innovations**, 10(39), 101-118. [In Persian]

Farhanak, M., Mashinchi, A. A., Gholatash, A., & Hashemi, S. A. (2022). Presenting a model of integrated art education curriculum elements for Farhangian University students. **Sociology of Education**, 8(1), 29-40. [In Persian]

Fathi, M., & Rahmani, A. (2022). Investigating the amount of art education goals in the content of the "Culture and Art" textbook for the 8th grade (Case study: The perspective of specialized "Culture and Art" teachers in Shiraz in the 2018-2019 academic year). **Texts & Programs of Humanities**, 22(3), 437-467. [In Persian]

Firoozi, M., Seifi, M., Hosseini Mehr, A., & Faghihi, A. (2018). The place of art education axes, content structure, and the three-dimensional model of the "Culture and Art" curriculum in the first lower secondary period. **Theory and Practice in Curriculum**, 6(11), 31-66. [In Persian]

Ghaffari, K., Kazempour, E., & Oghani Hamadani, M. (2017). The effect of discipline-based art education curriculum on the art education of elementary school students. **Research in Curriculum Planning**, 2(25), 98-110. [In Persian]

Ghorbani Gorji, R., & Erimi, S. (2023). A review of the effect of art and art education on improving the social skills of elementary school students. **Strategic Studies in Humanities and Islamic Sciences**, 4(56), 327-339. [In Persian]

Ghordoie Milan, M., Golar, M., Gharahman Bolargho, H., & Mohammadi Kansebi, A. (2024). How to increase the level of classroom attractiveness for elementary school students. **16th International Conference on Management and Humanities Research in Iran**. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Golshani Gohraz, M., Nosrati Heshi, K., & Ahmadi Hayat, H. (2022). A comparative study of art education in ancient times and the Safavid era. **Teaching and Learning**, 19(1), 37-52. [In Persian]

Goudarzi, M., Balkhari Qahi, H., & Dastiyari, E. (2023). Analyzing challenges related to teaching methods in Iranian visual arts education. **Higher Education Letter**, 17(65), 137-150. [In Persian]

Hasani, R., & Parvin, A. (2023). Examining teachers' views on art education with an emphasis on music education in elementary schools of Marivan county. **New Educational Thoughts**, 19(4), 287-304. [In Persian]

Hashemi, N., Shamshiri, B., & Alborzi, M. (2022). Pathology of art education in the formal education system of Iran (From the perspective of experts and specialists). **Education Research**, 8(29), 93-106. [In Persian]

Hosseini Rad, M. (2012). Problems of teaching art. **Growth of Education**, 9(4), 54-57. [In Persian]

Hosseinpour, S., & Jalali, P. (2019). Investigating the effectiveness of active teaching method on creativity and self-esteem of art students. **Teacher Professional Development**, 4(4), 15-28. [In Persian]

Hysa, F., & Jakupaj, R. (2024). Education is a key tool in the development of society and educational leadership and is a key element for effective school and education. **Educational Administration: Theory and Practice**, 30(4), 7895-7906. <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i4.1007>

Kargozar, M., Kabok, H., & Aldaghi, A. (2019). A comparative study of the art curriculum in the elementary period in Iran and Japan. **Educational Innovations**, 18(69), 113-138. [In Persian]

Kazemi, A., Kian, M., Qayyumi, A. A., & Alavi Shahrabi, M. (2022). Presenting an art education model for the first lower secondary period of the educational system. **Educational Leadership and Management**, 16(2), 1-22. [In Persian]

Khodayari Shoti, S., & Hosseinzadeh, H. (2016). The philosophy of teaching art in schools and its damages. **Growth of Art Education**, 13(3), 41-43. [In Persian]

Kian, M., & Mehrmohammadi, M. (2013). Identifying the neglected aspects and dimensions of the art curriculum in the elementary period. *Teaching and Learning*, 20(3), 1-18. [In Persian]

Kim, H., So, H. J., & Park, J. Y. (2022). Examining the effect of socially engaged art education with virtual reality on creative problem solving. *Educational Technology & Society*, 25(2), 117-129.

Kirk, A., & Kirk, A. R. (2023). Investigating strategies for increasing concentration and improving students' accuracy in the classroom. *Second National Conference on New Evolutionary and Educational Psychology*. Bandar Abbas: University of Hormozgan. [In Persian]

Kuo, Y. T., Garcia Bravo, E., Whittinghill, D. M., & Kuo, Y. C. (2024). Walking into a modern painting: The impacts of using virtual reality on student learning performance and experiences in art appreciation. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 40(23), 8180-8201.

Liaqatdar, M. J., Amiri, M., & Mousavi, S. (2016). Pathology of the art curriculum in the dimensions of design, teaching-learning activities, and evaluation in the guidance period. *Educational Research Journal*, 11(48), 71-98. [In Persian]

Maroufi, Y., Yousefzadeh, M. R., & Ahmadi, R. (2013). A reflection on the role of cultural-educational centers of education in the art education of students. *Teaching Research*, 1(2), 15-22. [In Persian]

Matthew, K. T. (2013). *The challenges of art training programmes in Nigerian colleges of education*. [Paper presentation]. 6th Nation Conference of Vocational and Technical Education, Federal College of Education (FCE), Zaria, Nigeria.

Matin Far, N., & Kian, M. (2020). The effectiveness of implementing an integrated art curriculum on students' academic performance in social studies. *Curriculum Studies*, 10(20), 66-83. [In Persian]

Mahsas, M. (2016). The principles and foundations of art education from the perspective of Ayatollah Javadi Amoli. *Insight and Islamic Education*, 13(38), 31-53. [In Persian]

Mehrmohammadi, M., & Amini, M. (2001). Designing a desirable model of art education in the elementary period. *Human Sciences of Alzahra University*, 11(39), 219-245. [In Persian]

Mirzaei, T. (2023). Investigating dysgraphia and dictation disorder in elementary students. *Second National Conference on New Evolutionary and Educational Psychology*. Bandar Abbas: University of Hormozgan. [In Persian]

Mohammadi Tanoorloo, F., Yari Qoli, B., & Piri, M. (2023). Teachers' experiences of the place of art and its teaching challenges during the virtual education era. *Research in Curriculum Planning*, 20(77), 137-147. [In Persian]

Moradian, S., Sahraei, A., Sidi, K., & Jalilian, M. (2021). Problems and obstacles of teaching art. *Third International Conference on Management, Humanities, and Behavioral Sciences in Iran and the Islamic World*. Tehran: Applied Science University of Municipalities Cooperation Organization and Creativity Development Center. [In Persian]

Nazari, K., Hejazi, A., Mahbi, M. H., Sanaei, F., & Ghasemi, M. (2018). Pathology of the art lesson from the perspective of teachers and elementary students in Masjed Soleyman county. *Education Research*, 1(13), 12-28. [In Persian]

Nethsinghe, R., Godwin, L., & Edwards, A. (2025). Strengthening arts education through partnerships with expert arts practitioners: A literature review. *Journal of Research in Music*, 3(2).

Nouri, A., & Farsi, S. (2016). Evaluating the art curriculum of the elementary period using the expertise and educational criticism method. *Education and Training*, 1(125), 77-116. [In Persian]

Nouri, Z., Nouri, N., & Baloch, T. (2023). Investigating the limitations of implementing the art lesson in elementary schools. *17th International Conference on Psychology, Counseling, and Educational Sciences*. Spain: International Organization for University Studies. [In Persian]

Okonkwo, I. E. (2014). Towards quality art education: Challenges and opportunities. *Unizik Journal of Arts and Humanities*, 15(1), 110-130. <https://doi.org/10.4314/ujah.v15i1.6>

Olomi, M. (2023). How could I solve my student's inaccuracy and lack of concentration in the classroom? *First International Conference on Management, Education, and Training Research in Education*. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Ozha'i, N., Mehrmohammadi, M., & Gholampour, M. (2021). Explaining art education from Dewey's perspective and its critical study from the viewpoint of thinkers' opinions. *Curriculum Studies*, 16(60), 7-36. [In Persian]

Özdemir, A. (2021). Where are we in the art education required? Looking at life through the eyes of art. *Art and Design Review*, 9(2), 123-134.

Pakmehr, H., Azizi, M., & Geravand, H. (2022). Investigating the psychological characteristics of the curriculum orientation questionnaire for art education of elementary school teachers. *School and Virtual Learning*, 9(4), 19-32. [In Persian]

Pourhosseini, M., Sajjadi, S. M., & Imani, M. (2014). Explaining the implications of John Dewey's view on art and aesthetics for the teaching and learning process. *School and Virtual Learning*, 2(7), 83-100. [In Persian]

Rahimi, A., Karimi, M., & Mohammadi, Y. (2024). Challenges and limitations of using technology in elementary education. *17th National Conference on Management and Humanities Research in Iran*. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Ramezani, A. (2023). Investigating ways of creativity and innovation in students. *17th International Conference on Psychology, Educational Sciences, and Social Studies*. Hamedan. [In Persian]

Rezaei, M. (2013). Art education in the Iranian educational system. *Culture-Communication Studies*, 14(22), 7-29. [In Persian]

Ruopia, C. (2022). Provision of quality art education in Tanzania: Opportunities and challenges. *East African Journal of Education*, 5(2), 361-368.

Saberi, R., & Mehram, B. (2011). The place of artistic dimensions and content structure in art education textbooks in the guidance period: A step towards understanding the neglected curriculum. *Educational Sciences*, 6(2), 61-82. [In Persian]

Safaei, N., Hashemi, S. A., Gholatash, A., & Mashinchi, A. A. (2020). Explaining the aesthetic foundations of Khajeh Nasir and Rousseau's thoughts in children's art education. *Teaching and Learning Research*, 15(63), 1-24. [In Persian]

Safari, E., & Nazarzadeh Zare, M. (2013). Pathology of the art lesson in the dimensions of design, implementation, and evaluation. *Research in Curriculum Planning*, 2(16), 84-94. [In Persian]

Sargolzaei, F., & Arjoni, M. (2023). The challenge in the educational function of traditional arts facing the educational system. *First International Conference on Management, Education, and Training Research in Education*. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Sayyadi Zadeh, K., & Safari, M. (2018). Investigating methods of storytelling and narrating stories for children. *Ormazd Research Journal*, 2(43), 4-19. [In Persian]

Setyawan, D., & Dopo, F. (2020). Strengthening national identity through the learning of East culture-based art education. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*, 20(1), 39–46.

Shamshiri, B., Homayoun, Z., & Iranpour, M. M. (2016). Critique and investigation of the place of art education in the document for the fundamental transformation of the Iranian education system. *Seventh National Conference of the Iranian Philosophy of Education Association*. Shiraz: Shiraz University. [In Persian]

Sharifzadeh, A. (1999). Traditional methods in art education. *Art Studies*, 1(14), 15-17. [In Persian]

Sodaei, S. (2022). Investigating the place of art in the education system of Iran. *First International Conference on Management, Education, and Training Research in Education*. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Soleimani, A. (2017). Art education and its problems in the Iranian educational system. *Psychology and Education*, 12(3), 45-60. [In Persian]

Sortiji Okrai, A. A., & Rastegar Pour, H. (2011). The relationship between art education with an art education approach and the creativity of fifth-grade students in Iranian elementary schools in the 2008-2009 academic year. *Innovation and Creativity in Humanities*, 1(3), 1-27. [In Persian]

Tabatabaei, M., Abbasi, P., & Mortahab, A. (2016). Investigating the obstacles to the implementation of the art lesson from the perspective of elementary school teachers in Isfahan city. *Preschool and Elementary School Studies*, 1(3), 1-15. [In Persian]

Tahvilian, H. (2016). Assessing the need for art education with an art education approach among elementary student-teachers of Farhangian University (Campuses of Isfahan city). *Thoughtful Teacher Education*, 2(4), 51-68. [In Persian]

Tyrrell, H. (2025). *Investigating perspectives on the role of visual arts education in children's inventive development* (Doctoral dissertation, Dublin City University).

UNESCO. (2024, May 24). *What you need to know about culture and arts education*. <https://www.unesco.org/en/articles/what-you-need-know-about-culture-and-arts-education>

Van Meerkerk, E. M. (2023). Policy in arts education. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*. Oxford University Press.

Vermeerch, L., & Vandenbroucke, A. (2014). Schools and cultural organizations natural partners in art and cultural education (ACE). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1032-1039.

Yaghoubi Rizgi, S., & Alaei, S. (2018). Economics of culture and art education. *Third International Conference on Management and Humanities Research*. Georgia: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Yousefi, H. (2021). Investigating the current state of art education from the perspective of elementary teachers. *Dynamics in Educational Sciences and Counseling*, 7(14), 87-102. [In Persian]

Zamani Darani, F. (2017). Investigating the problems and limitations of the art lesson in the first lower secondary period from the perspective of teachers in Fereydan city. *First International and Third National Conference on Management and Humanities Research*. Tehran: Modir Modbar Research Institute. [In Persian]

Zeinli, A. (2023). Challenges, problems, and misconceptions of art education. *Third National Conference on Applied Studies in Educational Processes*. Minab: Management of Minab County Education and Research Expertise. [In Persian]

Zhang, Y. (2025). Impact of arts activities on psychological well-being: Emotional intelligence as mediator and perceived stress as moderator. *Acta Psychologica*, 254, 104865.

Zolfagharian, M., & Kian, M. (2014). Analyzing the experiences of female teachers in teaching art in elementary schools: A qualitative research. *Theory and Practice in Curriculum*, 2(4), 135-160. [In Persian]